

Pověření jiné osoby provedením všech vyšetřovacích úkonů v trestní věci

Postup vyšetřovatele, který pověří jinou osobu provedením všech vyšetřovacích úkonů v trestní věci je v rozporu s ust. § 164 odst. 1 věty první tr. řádu, podle kterého vyšetřovatel koná vyšetřování zpravidla osobně.

Postup vyšetřovatele, který pověří jinou osobu provedením všech vyšetřovacích úkonů v trestní věci je v rozporu s ust. § 164 odst. 1 věty první tr. řádu, podle kterého vyšetřovatel koná vyšetřování zpravidla osobně.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19.7.2000, sp. zn.5 Tz 146/2000)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci stížnosti pro porušení zákona, podané ministrem spravedlnosti v neprospěch obviněné D. R., proti usnesení vyšetřovatele Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2 ze dne 30. 11. 1999, ČVS: OVV - 40/99, tak, že pravomocným usnesením vyšetřovatele Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2 ze dne 30. 11. 1999, ČVS: OVV - 40/99, a v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 172 odst. 1 písm. b) tr. řádu ve prospěch obviněné D. R. Nejvyšší soud citované usnesení zrušil, jako i všechna další rozhodnutí, která na zrušené usnesení obsahově navazovala, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jeho zrušením, pozbyla podkladu a vyšetřovateli Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Usnesením vyšetřovatele Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2 ze dne 30. 11. 1999, ČVS: OVV - 40/99, bylo podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. řádu zastaveno trestní stíhání obviněné D. R. pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., kterého se měla dopustit podle záznamu o sdělení obvinění ze dne 23. 7. 1999 skutkem popsáným tak, že „dne 24. 2. 1996 si vypůjčila na dobu určitou do 31. 1. 1997 od poškozené T. Z. částku ve výši 100 000 Kč na zakoupení textilního zboží pro své podnikání. Po prodeji uvedeného zboží však peníze použila pro svoji potřebu, aniž by tyto vrátila v termínu a ani po termínu splatnosti. V zimě roku 1997 prodala byt ve svém trvalém bydlišti, kdy nový majitel nemovitosti jí vyplatil částku ve výši 750 000 Kč. Z této částky také však D. R. nesplatila poškozené T. Z. půjčku a peníze použila opětovně pro vlastní potřebu na nákup rodinného domu. Dne 3. 4. 1998 byl vydán OS pro Prahu 3 platební rozkaz pod č. j. RO 154/98-5, který určil D. R. zaplacení žalované částky ve výši 100 000 Kč + 21 000 Kč, na což také D. R. nereagovala žádným způsobem. Tento platební rozkaz nabyl právní moci dnem 9. 6. 1998. Dne 7. 9. 1998 však napsala D. R. dopis, který adresovala poškozené T. Z., kde mj. uvádí, že se dostala do obtížné finanční situace. Tudíž nemůže splatit uvedenou půjčku poškozené Z., a to i přesto, že měla předtím dostatečnou hotovost k úhradě celé půjčky včetně úroků, což však nikdy neučinila, a peníze

vždy použila pro vlastní potřebu.“

Usnesení o zastavení trestního stíhání nabylo právní moci dne 10. 12. 1999, na usnesení je nesprávně vyznačena právní moc dnem 11. 12. 1999.

Vyšetřovatel své rozhodnutí odůvodnil tím, že obviněná svůj dluh vůči poškozené uznala, a protože podle současných právních předpisů není možné vyžádat od příslušného finančního úřadu daňová přiznání, která podávala obviněná za období své podnikatelské činnosti, nepodařilo se zcela přesně zjistit, jestli bylo podnikání obviněné v době půjčky prosperující či nikoliv a zda v té době věděla, že půjčku nevrátí. Podle názoru vyšetřovatele je tedy na místě postup podle pravidla „in dubio pro reo“ (tj. v pochybnostech ve prospěch obviněného).

Proti citovanému usnesení vyšetřovatele Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2 podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněné D. R. Napadenému usnesení v ní vytkl, že jím byl ve prospěch obviněné porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. řádu a § 172 odst. 1 písm. b) tr. řádu. V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti podrobně zrekapituloval průběh dosavadního řízení a obsah důkazů vztahujících se k projednávanému skutku, který je obviněné kladen za vinu. Na tomto podkladě dospěl ministr spravedlnosti k závěru, že usnesení vyšetřovatele, jímž bylo zastaveno trestní stíhání obviněné, bylo učiněno za situace, kdy ještě vyšetřovatel neprovedl všechny dostupné důkazy, nutné pro zjištění skutkového stavu. Podle názoru ministra spravedlnosti mělo být z hlediska úmyslu obviněné v době půjčky zjišťováno, jakými finančními prostředky obviněná disponovala a jaké výnosy mohla reálně očekávat v době, kdy se půjčka stala splatnou. K tomu bylo třeba posoudit obsah účetnictví, které musela obviněná jako podnikatelka vést, a měly být provedeny i další důkazy, zejména výslech manžela obviněné. Pokud by se zjistilo, že se obviněná nacházela v úpadku ve smyslu zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, podle přesvědčení ministra spravedlnosti by byl vyšetřovatel povinen zabývat se i tím, zda se obviněná nemohla dopustit trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák. a prošetřit, jak naložila s peněžní částkou 750 000 Kč, kterou obdržela za uvolnění bytu a kterou měla investovat do dalšího podnikání, což nebylo nijak prověřeno.

Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že usnesením vyšetřovatele Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2 ze dne 30. 11. 1999, ČVS: OVV - 40/99, byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 172 odst. 1 písm. b) tr. řádu ve prospěch obviněné D. R., aby podle § 269 odst. 2 tr. řádu napadené usnesení vyšetřovatele zrušil a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. řádu.

Nejvyšší soud České republiky na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. řádu správnost výroku napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a zjistil, že zákon porušen byl ve prospěch obviněné D. R., a to v podstatě v těch směrech a z těch důvodů, jak uvádí stížnost pro porušení zákona. K tomuto závěru dospěl Nejvyšší soud na základě následujících skutečností:

Ze spisového materiálu vyplývá, že k věci byla vyslechnuta obviněná D. R., která mimo jiné potvrdila, že si částku ve výši 100 000 Kč půjčila od T. Z. Domluvily se na úroku ve výši 25 000 Kč, peníze si

půjčila na dobu 1 roku. S manželem za částku ve výši 750 000 Kč uvolnili byt v Praze 3 a zakoupili domek v B., kde začala podnikat v oboru prodeje potravin. Domek posléze zastavila kvůli splátkám na zakoupenou chatu a za zbytek peněz nakoupila potraviny. Dluh vůči poškozené neumořila, neboť podnikání v Praze musela ukončit a v novém bydlišti si potřebovala vyřídit živnost. Dále poukázala na skutečnost, že dva neznámí muži od ní od září nebo října (patrně roku 1997) počali vymáhat tzv. výpalné, které jim zaplatila až tehdy, když se jí ztratil syn. Neměla v úmyslu poškozené vypůjčenou hotovost nevrátit, dluh uznává, poškozené vrátila prostřednictvím pana D. částku ve výši 6 000 Kč. Dále se vyjádřila, že jakmile se zlepší její finanční situace, poškozené dluh vrátí.

Svědčyně a poškozená T. Z. mimo jiné uvedla, že podle dohody dne 24. 2. 1996 v Praze 2 půjčila obviněné peněžní částku ve výši 100 000 Kč, půjčka měla splatnost do 31. 1. 1997. Po uplynutí lhůty začala obviněnou shánět v Praze, poté se dozvěděla, že se odstěhovala do B. Obviněné telefonovala, ale ta se nechala zapírat. Spojila se tedy se společností I. s., s.r.o., s kterou uzavřela smlouvu o narovnání dluhu z půjčky s obviněnou. Společnost Inkasní servis, s.r.o., vymohla od obviněné částku ve výši 4 000 Kč, poté poškozená smlouvu vypověděla. Obviněná se neozývala, ačkoliv znala její adresu i číslo telefonu. Na splátkový kalendář obviněná nepřistoupila, na doporučený dopis ze dne 10. 9. 1997 obviněná nereagovala.

K věci byla dále vyslechnuta svědkyně N. Z., která vypověděla, že zprostředkovala obviněné uvolnění bytu v Praze 3 za úplatu. Ví o tom, že obviněná měla následně problémy v B., kde se zadlužila. Stále sháněla peníze, protože trpěla nedostatkem financí.

Svědék M. D., který měl vystupovat jako jednatel společnosti I. s., s. r. o., vypověděl, že se na jejich společnost obrátila T. Z. se žádostí o vymožení pohledávek od různých osob, kromě jiného i od D. R., od níž převzal na umoření jejího dluhu vůči T. Z. postupně částky 4 000 Kč a 2 000 Kč. Podle vyjádření svědka obviněná dluží peníze více osobám. Po dohodě byla poté spolupráce s T. Z. ukončena. Svědek V. S. uvedl, že obviněná podepsala potvrzení o odstoupení od nájemní smlouvy k bytu v P., H. 72, a za vlastníka bytu, společnost WRM, s. r. o., svědek předal obviněné hotovost ve výši 750 000 Kč za přítomnosti paní Z.

Spisový materiál dále obsahuje listinné důkazy nebo jejich fotokopie, a to potvrzení o příjmu odstupného, návrh na vydání platebního rozkazu, platební rozkaz, znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, ohledně duševního zdraví obviněné, korespondenci mezi obviněnou a poškozenou, dohodu o umoření dluhu, zprávu společnosti I. s., s. r. o., výpis z obchodního rejstříku ohledně společnosti WRM, s. r. o., a zprávy k osobě obviněné.

Základní nedostatek spatřuje Nejvyšší soud v trestní věci obviněné D. R. v tom, že dosud provedené dokazování zůstalo neúplné a neposkytovalo dostatečný podklad k tomu, aby mohl vyšetřovatel Policie České republiky, Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 2 učinit v přípravném řízení konečné meritorní rozhodnutí v podobě, která vyplývá z napadeného usnesení. V dosavadním průběhu trestního stíhání se totiž vyšetřovatel náležitě nevypořádal se všemi skutečnostmi rozhodnými pro posouzení věci a neodstranil neúplnost dosud opatřených důkazů. Vzhledem k tomu bylo povinností vyšetřovatele doplnit dokazování tak, jak je podrobněji rozvedeno níže, a tím odstranit tyto (a další vytýkané) nedostatky. Proto byl postup vyšetřovatele nesprávný, jestliže opatřené důkazy hodnotil jednostranně ve prospěch obviněné D. R. a na základě neúplných skutkových zjištění dospěl k závěru o nutnosti zastavit její trestní stíhání. Rozhodnout o zastavení

trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. řádu lze totiž jen v případě, kdy je prokázáno, že se stal skutek, pro který se trestní stíhání vede, ale tento skutek není trestným činem, přičemž není důvod k postoupení věci. V daném případě však z dosud opatřených důkazů nelze učinit spolehlivý závěr, zda skutek, pro který byla obviněná D. R. stíhána, skutečně naplňuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., popřípadě jiného trestného činu, či nikoli, proto je rozhodnutí vyšetřovatele v napadeném usnesení zatím předčasné. Ani použití pravidla „in dubio pro reo“ není za této situace možné, neboť v pochybnostech lze postupovat ve prospěch obviněného jen za předpokladu, kdy již není možné opatřit žádné další důkazy, které by mohly vést k odstranění přetrvávajících pochybností.

V projednávané věci však nebyly provedeny všechny dostupné důkazy, na jejichž podkladě by bylo možné posoudit všechny právně významné okolnosti předmětné půjčky a důvody jejího nesplacení. Objasnit bylo třeba především finanční situaci obviněné v době, kdy si půjčovala hotovost ve výši 100 000 Kč od poškozené T. Z. Mělo být zjišťováno, jakými prostředky obviněná jako podnikatelka disponovala, do jaké míry byla již v době půjčky zadlužena a jaké výnosy mohla reálně očekávat v době, kdy se půjčka stala splatnou. Objasnění věci v tomto směru mohlo přispět k řešení zásadní otázky, zda v době půjčky existovaly skutečnosti, které by svědčily o tom, že obviněná již tehdy neměla úmysl půjčené peníze vrátit. Jestliže povinnost mlčenlivosti nedovolila opatřit důkazy v tomto směru z daňových přiznání obviněné, mohlo být významným důkazem účetnictví, které byla obviněná jako podnikatelka povinna vést podle § 35 obchodního zákoníku (zákona č. [513/1991](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů) a podle zákona č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Obviněná měla podle § 15 odst. 1 písm. a) zákona o účetnictví mimo jiné povinnost vést peněžní deník, který musí obsahovat údaje uvedené v § 15 odst. 2 téhož zákona. Mezi tyto údaje patří také údaje o peněžních prostředcích v hotovosti, na účtech u peněžních ústavů a v průběžných položkách, údaje o celkových příjmech a celkových výdajích. Dále byla obviněná povinna vést podle § 15 odst. 1 písm. b) citovaného zákona knihu pohledávek a závazků, z níž by byla patrná bilance jejího hospodaření. Spisový materiál však tyto údaje neobsahuje a nelze tedy zjistit, jaká byla finanční situace obviněné v době, kdy od poškozené převzala půjčku, a jaký stav mohla v tomto směru důvodně očekávat v době splatnosti půjčky. Účetnictvím nebo dalšími vhodnými důkazy tedy mělo být ověřeno, zda obviněná v době, kdy převzala peníze půjčené T. Z., nebyla ve finanční situaci, kdy bylo zřejmé, že nebude schopna půjčku vrátit. K věci měl být jako svědek vyslechnut též manžel obviněné (s poučením podle § 100 tr. řádu), a to zejména ohledně podnikání obviněné, prodeje bytu, zakoupení domu v B., zakoupení a zastavení chaty. Dále měl být (při respektování postupu podle § 8 odst. 2 tr. řádu) prověřen účet obviněné vedený u Investiční a poštovní banky, a. s., pohyb peněz na tomto účtu a zjištěna výše zůstatku na účtu v době půjčky a v době její splatnosti. Mělo být rovněž zjišťováno, zda obviněná v rozhodné době nedisponovala finančními prostředky na jiném účtu.

V této souvislosti Nejvyšší soud připomíná obecné závěry týkající se úmyslu u trestného činu podvodu spáchaného vylákáním půjčky (úvěru). Samotná skutečnost, že dlužník nesplnil svůj závazek k vrácení věci (peněz) ve sjednané lhůtě, ač tak mohl učinit, ještě nedokazuje, že uvedl věřitele v omyl, aby se ke škodě jeho majetku obohatil ve smyslu § 250 tr. zák. K naplnění zákonných znaků trestného činu podvodu podle citovaného ustanovení se v tomto případě tzv. úvěrového podvodu vyžaduje, aby bylo prokázáno, že pachatel již v době půjčky peněz (poskytnutí úvěru) jednal v úmyslu půjčené peníze vůbec nevrátit nebo nevrátit je ve smluvené lhůtě, nebo jednal alespoň s vědomím, že peníze ve smluvené lhůtě nebude moci vrátit, a že tím uvádí věřitele v omyl, aby se ke škodě jeho majetku obohatil (viz však nyní speciální ustanovení o úvěrovém podvodu podle § 250b tr. zák.). Jestliže teprve po uzavření smlouvy o půjčce peněz (o úvěru) vznikly překážky, které bránily dlužníkovi splnit závazek z půjčky (z úvěru) a které nemohl v době uzavření smlouvy o půjčce (o úvěru) ani předvídat, když jinak byl schopen tehdy závazek splnit, nebo jestliže byl sice schopen

peníze vrátit ve sjednané lhůtě, ale z různých důvodů vrácení peněz odkládal nebo dodatečně pojal úmysl peníze vůbec nevrátit, pak jeho jednání nelze považovat za trestný čin podvodu podle § 250 tr. zák. (viz k tomu rozhodnutí pod č. 54/1967-I., č. 15/1969 a č. 57/1978-III. Sb. rozh. tr.). Podle okolností by ovšem následné jednání dlužníka mohlo být jiným trestným činem, zejména trestným činem poškozování věřitele podle § 256 tr. zák. nebo trestným činem zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák., pokud by dlužník úmyslně činil takové majetkové dispozice, že jimi znemožnil plné nebo alespoň poměrné uspokojení pohledávky určitého věřitele.

Proto v posuzovaném případě mělo být rovněž prověřováno, jakým způsobem nakládala obviněná se svým majetkem poté, když se pohledávka poškozované T. Z. stala splatnou, a zda tyto majetkové dispozice nesměřovaly k tomu, aby bylo uspokojení uvedené pohledávky zmařeno, resp. zda si mohla být obviněná vědoma tohoto následku a pro případ, že ho způsobí, s tím byla srozuměna. V takovém případě by se obviněná mohla dopustit trestného činu poškozování věřitele, a to zejména podle alternativy uvedené v § 256 odst. 1 písm. a) tr. zák. Kdyby měla obviněná v této době více věřitelů, kterým nebyla schopna plnit své splatné závazky, a zvýhodnila by jen některého z nich v úmyslu zmařit uspokojení pohledávky poškozované T. Z., resp. pokud jednala s vědomím vzniku tohoto následku a pro případ, že ho způsobí, byla s ním srozuměna, dopustila by se obviněná trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák. Přitom Nejvyšší soud zdůrazňuje, že ke spáchání tohoto trestného činu se nevyžaduje, aby byl na majetek obviněné prohlášen konkurs podle zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, nebo aby byl podán návrh na prohlášení konkursu, ale stačilo by, že obviněná měla jako dlužník více věřitelů a nebyla schopna plnit své splatné závazky, které vůči nim měla, tj. že byla v platební neschopnosti, ve stavu insolvence podle § 1 odst. 2 citovaného zákona (stav předlužení, který je podle § 1 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání rovněž důvodem úpadku, však pro spáchání trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák. nepostačuje, jak se mylně domnívá stížnost pro porušení zákona). Proto bylo třeba mimo jiné prošetřit, jak obviněná skutečně naložila s částkou 750 000 Kč, kterou obdržela za uvolnění bytu v P., a proč pohledávku poškozované neuspokojila alespoň poměrně. Tvrzení obviněné, že částku ve výši 750 000 Kč investovala do dalšího podnikání, nebylo nijak prověřováno a nebyl opatřen ani výpis z katastru nemovitostí, kterým by bylo doloženo vlastnické právo obviněné k domku v Bystré u Poličky a k zakoupené chatě. S ohledem na velmi široké vymezení stíhaného skutku ve sděleném obvinění, jak bylo výše citováno, by zde byla totožnost skutku zachována i za situace, pokud by skutečně přicházely v úvahu trestné činy poškozování věřitele podle § 256 tr. zák. nebo zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák., a nikoli trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. Nejvyšší soud však nemůže předjímat, jaká právní kvalifikace má být použita, nebyl-li zatím skutkový stav zjištěn v potřebném rozsahu.

Ve stadiu, kdy vyšetřovatel rozhodl napadeným usnesením, tedy nebyla věc objasněna natolik, aby bylo možné učinit spolehlivé závěry o tom, zda skutek, pro nějž byla obviněná D. R. stíhána, je či není trestným činem, a popřípadě jakým trestným činem. Tím, že vyšetřovatel za uvedeného stavu přesto zastavil trestní stíhání obviněné, porušil zákon v její prospěch v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 172 odst. 1 písm. b) tr. řádu, tj. v ustanoveních, která upravují postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutkového stavu, při hodnocení důkazů a v souvislosti se zastavením trestního stíhání v přípravném řízení.

Řízení, které napadenému usnesení vyšetřovatele předcházelo, je však třeba vytknout i další nedostatky. Především není ve sděleném obvinění přesně popsán skutek, pro který je obviněná D. R. stíhána. Skutek musí být v záznamu o sdělení obvinění podle § 160 odst. 1 tr. řádu popsán tak, aby nemohl být zaměněn s jiným. Popis skutku v záznamu o sdělení obvinění v posuzované věci totiž

obsahuje skutečnosti, u nichž není zřejmé, jaký mají mít právní význam (např. že byl vydán platební rozkaz, kterým byla určena povinnost obviněné zaplatit žalovanou částku poškozené, nebo že obviněná napsala poškozené dopis s vysvětlením, proč půjčku nevrátila). Na druhé straně nebyly do popisu skutku zahrnuty ty skutkové okolnosti, jež jsou významné právě z hlediska trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák., který byl ve skutku spatřován, tj. zejména skutečnosti, z nichž by bylo patrné, že obviněná již v době, kdy jí poškozená peníze půjčila, měla úmysl půjčku vůbec nevrátit, resp. byla si vědoma, že peníze ve smluvené lhůtě nebude moci vrátit, a byla srozuměna s tím, že uvádí poškozenou v omyl, aby se ke škodě jejího majetku obohatila, jak bylo výše uvedeno. Popis skutku pak neobsahuje ani uvedení místa, kde si obviněná peníze od poškozené vypůjčila. V popisu se rovněž nepřesně uvádí, že obviněná „prodala byt ve svém trvalém bydlišti“, ačkoli ve skutečnosti nebyla vlastníkem tohoto bytu, proto ho nemohla prodat, ale peníze obdržela od skutečného vlastníka bytu za odstoupení od nájemní smlouvy týkající se uvedeného bytu a za jeho uvolnění (viz č. l. 29 a 33 trestního spisu). Jestliže bude přicházet v úvahu jiná právní kvalifikace skutku, která byla výše naznačena (např. podle § 256 nebo § 256a tr. zák.), je nezbytné přizpůsobit jí popis skutku a uvést v něm ty skutkové okolnosti, které jsou pro takové posouzení právně relevantní (viz též rozhodnutí pod č. 43/1994-I. Sb. rozh. tr.).

Zcela v souladu s trestním řádem není ani postup vyšetřovatele, pokud pověřil jinou osobu (ppor. P. M.) provedením všech vyšetřovacích úkonů v předmětné trestní věci. Jednak z tohoto pověření není zřejmé, zda uvedená osoba vystupovala ve věci jako policejní orgán ve smyslu § 12 odst. 2 tr. řádu, když jedině takovému orgánu může vyšetřovatel podle § 157 odst. 2 věty druhé tr. řádu uložit provedení úkonů potřebných k objasnění věci nebo ke zjištění pachatele. Podstatné ovšem je, že podle § 164 odst. 1 věty první tr. řádu vyšetřovatel koná vyšetřování zpravidla osobně. Tuto směrnici je třeba považovat skutečně za pravidlo a případné odchylky od něj mohou být jen výjimečné a odůvodněné toliko ve vztahu k jednotlivým procesním úkonům, nikoli k celému obsahu a průběhu vyšetřování. V tomto kontextu je třeba uplatňovat i oprávnění vyšetřovatele podle § 157 odst. 2 věty druhé tr. řádu spočívající v možnosti pověřit policejní orgán prováděním procesních úkonů. Proto se takové oprávnění s ohledem na zmíněné pravidlo, podle kterého vyšetřování koná vyšetřovatel zásadně osobně, může realizovat především před zahájením trestního stíhání. Po zahájení trestního stíhání v průběhu vyšetřování je oprávněn vyšetřovatel uložit policejnímu orgánu provedení jen takových úkonů nezbytných pro vyšetřování, které s ohledem na jejich povahu nemůže vyšetřovatel provést sám (srov. § 4 odst. 3 zákona č. [283/1991](#) Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů). Jde zejména o úkony vyplývající z výkonu oprávnění policisty (např. opatřit vysvětlení od osoby, zjistit totožnost osoby, prohlédnout dopravní prostředek) a o úkony spočívající v operativně pátrací činnosti, zjišťování a prověrce údajů, podání zpráv, podkladů a informací z oblasti působnosti příslušné policejní služby (např. pátrat po osobách a věcech, zajistit stopy na místě činu), dále v předvedení a eskortaci osob (viz též obdobné vymezení v ustanovení čl. 3 odst. 4 a 5 instrukce pro vyšetřovatele a policejní orgány Policie České republiky k postupu v trestním řízení, vydané nařízením ministra vnitra ze dne 12. 12. 1995 č. 82/1995). Může jít rovněž o jednotlivé úkony, u nichž trestní řád výslovně předpokládá, že vyšetřovatel pověří jejich provedením policejní orgán (např. provedení prohlídky jiných prostor nebo pozemku podle § 83a odst. 2 tr. řádu, provedení osobní prohlídky podle § 83b odst. 2 tr. řádu, předvedení obviněného k výslechu podle § 90 odst. 3 tr. řádu). Nejvyšší soud tedy uzavírá, že vyšetřovatel je oprávněn uložit policejnímu orgánu provedení pouze takových konkrétních úkonů trestního řízení, jejichž povaha neumožňuje, aby je vyšetřovatel provedl sám, nebo u kterých to trestní řád přímo předpokládá, přičemž jinak je vyšetřovatel povinen konat vyšetřování osobně a není oprávněn pověřit policejní orgán provedením všech vyšetřovacích úkonů v určité věci. Jednotlivé úkony trestního řízení (tedy rovněž nikoli celé vyšetřování) může provést i dožádaný orgán (§ 53 odst. 1, § 54 odst. 1 tr. řádu).

Konečně považuje Nejvyšší soud za nutné upozornit na další spíše formální nedostatky. Trestní spis obsahuje fotokopie listin, které by měly být listinnými důkazy (např. na č. l. 33 až 35, 58 až 65, 68 až 70 trestního spisu), ovšem není zřejmé, kdo fotokopie pořídil, a nejsou ověřeny v tom směru, zda odpovídají originálům listin. Na jiných dokumentech pak chybí podpisy příslušných osob; např. v rozporu s ustanoveními § 138 a § 129 odst. 4 tr. řádu není vyšetřovatelem podepsáno ani napadené usnesení o zastavení trestního stíhání, v rozporu s ustanovením § 56 odst. 1 tr. řádu chybí v protokolu o výsledku obviněné na č. l. 8 spisu podpis přivzaté osoby a na č. l. 14 spisu podpis vyslychajícího, vyslychající není podepsána ani na č. l. 26 spisu v protokolu o výsledku svědka M. D., podpis přivzaté osoby pak chybí v protokolu o výsledku svědka V. S. na č. l. 29 spisu, navíc je tato strana protokolu nadepsána tak, jako kdyby se jednalo o výslech svědkyně Naděždy Zvoníčkové.

Na základě všech rozvedených skutečností nezbylo, než aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že napadeným usnesením vyšetřovatele byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 a § 172 odst. 1 písm. b) tr. řádu. K tomuto porušení zákona došlo ve prospěch obviněné D. R., když vyšetřovatel neshledal v předmětném skutku trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. a vzhledem tomu zastavil trestní stíhání obviněné, ačkoli neúplné zjištění skutkového stavu a nedostatečné vyhodnocení dosavadních důkazů neumožňovalo učinit takové rozhodnutí. Jelikož stížnost pro porušení zákona byla podána ve lhůtě do šesti měsíců od právní moci napadeného usnesení a byly splněny i další podmínky ve smyslu ustanovení § 272 tr. řádu, Nejvyšší soud napadené usnesení vyšetřovatele podle § 269 odst. 2 tr. řádu zrušil, včetně rozhodnutí na něj obsahově navazujících, a protože ve věci je třeba učinit rozhodnutí nové, podle § 270 odst. 1 tr. řádu vyšetřovateli přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Než bude možné v přípravném řízení meritorně rozhodnout, je nezbytné odstranit všechny výše uvedené nedostatky, jimiž trpí dosavadní průběh přípravného řízení, a postupovat v intencích tohoto rozhodnutí Nejvyššího soudu (§ 270 odst. 4 tr. řádu). Úkolem vyšetřovatele rovněž bude doplnit dokazování opatřením dalších důkazů, zejména svědeckých výpovědí a listinných důkazů, jejichž potřeba byla zmíněna nebo vyplyne z průběhu vyšetřování. Pečlivěji je třeba prověřit i obhajobu obviněné, pokud svou svízelnou finanční situaci dává do souvislosti s tím, že od ní měli neznámí muži vymáhat platby tzv. výpalného a měl jí být unesen syn, v důsledku čehož musela ukončit podnikání v Praze. Poté bude povinen vyšetřovatel opětovně vyhodnotit všechny opatřené důkazy, včetně výsledků doplněného dokazování, a přihlédnout při tom ke všem rozhodným skutečnostem, na nichž závisí závěr o tom, zda bude ve věci podána obžaloba nebo učiněno jiné konečné rozhodnutí v přípravném řízení. V novém rozhodnutí pak musí vyšetřovatel své hodnotící úvahy náležitě vysvětlit jak ve vztahu ke skutkovým zjištěním, tak i ohledně jejich právní kvalifikace.

Jestliže by i po doplnění dokazování v otázkách naznačených výše nadále přetrvávaly pochybnosti vyplývající z případných rozporů v opatřených důkazech, které již nelze v přípravném řízení odstranit, a zjištění, které z odporujících si důkazů jsou pravdivé, závisí jenom na jejich hodnocení, pak nelze trestní stíhání zastavit. Hodnocení důkazů v takovém případě může učinit jen soud po jejich provedení v hlavním líčení podle zásad ústnosti a bezprostřednosti. Tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu však není nikterak prejudikováno jakékoli budoucí meritorní rozhodnutí v otázce viny obviněné D. R. Význam tohoto rozhodnutí je pouze v tom, že v rámci trestního stíhání obviněné je třeba shromáždit a vyhodnotit další potřebné důkazy. Způsob hodnocení všech opatřených důkazů (§ 2 odst. 6 tr. řádu) a v návaznosti na to otázka, jaká skutková zjištění z nich budou vyvozena (§ 2 odst. 5 tr. řádu), zcela spadá do sféry volného hodnocení důkazů vyšetřovatelem a státním zástupcem, který vykonává dozor nad přípravným řízením.

Další články:

- [Domácí násilí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Křivé obvinění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nahlížení do spisu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)